

Když mi bylo šestnáct – je to vůbec dobrý způsob, jak začít tento doslov? – představoval jsem si, že ze mě bude spisovatel. Věřil jsem tomu způsobem, který si nepřipouštěl omyl. A představoval jsem si – nezpochybnitelné upřesnění této jistoty – že budu psát horrory a science-fiction, žánry, které jsem měl v té době obzvlášť rád. Ve skutečnosti jsem tehdy příliš mnoho filmových hororů neviděl, ale v mojí knihovničce ležel Stephen King a s ním vědomí, že horrory nepotřebují potoky krve, ale dobrou psychologii a smysl pro realitu. To, co jsem nevěděl, bylo, že horrory ve skutečnosti nepotřebují ani mysteriózní atmosféru, nadpřirozené hrůzy a vrahy přicházející z pekla. Byl jsem stále ještě dítě a teprve jsem měl zjistit, že peklo si vystačí i bez náboženské metafyziky. Protože peklo jsou ti druzí, jak napsal Sartre – a těch je na světě vždycky víc než dost.

Peklo ke mně přišlo prostřednictvím novinových zpráv. Nevinně a bez varování – sáhl jsem po deníku Právo a zjistil (bylo mi osmnáct), že existuje něco, čemu se říká dětská prostituce. Jen pár hodin cesty vlakem, v Praze (od té doby se tomu městu vyhýbám jako moru). O několik let později jsem znovu otevřel Právo (bylo mi dvacet, dvacet jedna, dvacet dva?) – a odcházel jsem od kuchyňského stolu s vědomím, že v Evropě se obchoduje s lidmi a že děti z válkou rozvrácené Jugoslávie končí v bordelech po celé Evropě (titulek říkal *Bosenské děti z jednoho pekla do druhého*). Ukázalo se, že takových pravd, číhajících v novinách jako nášlapné miny, jsou stovky, tisíce, mnohem víc.

Co jsem se ovšem nikdy nedozvěděl, bylo, že by tyto skličující události společnost nějak trápily. Ani jednou jsem si nepřčetl, že by v nich někdo – snad až na několik aktivistů ostrčených na periferii veřejného zájmu – spatřoval zásadní problém. „Problémy“ vždycky ležely jinde, ve výsledcích nadcházejících voleb, ekonomických ukazatelích nebo obavě, že část obyvatelstva neprojevuje dostatečné nadšení nad demokratickým (nebo spíše „demokratickým“) směřováním naší země. Nikde jsem nenarazil na nejmenší známku toho, že by společnost mobilizovala své síly proti něčemu, co přitom popíralo všechny hodnoty, které s takovou vehemencí hlásala. V hlavě se mi rozpouštěly drogy slov, podle kterých jsem žil v nejlepším možném světě; tvrdily mi, že mám to štěstí dospívat v éře svobody, v mladé demokracii, v realitě, která po desetiletích komunistického útlačku konečně vklouzla do správných kolejí, a proto se sluší být vděčný těm, kteří tuto dobu vytvořili, vždyť to udělali i pro mě. Studoval jsem na vysoké škole, kde o této mantře nikdo nepochyboval – všichni okolo byli tak šťastní, plní energie, ambicí, plánů a představ, že nesdílet tento optimismus hraničilo se společenskou sebevraždou. Žil jsem v nejlepším ze všech světů, ale přesto jsem měl s každým krokem pocit, že kráčím bosýma nohama po střepích, které tvrdí něco úplně jiného. Když jsem na vlakovém nádraží viděl „Cílová stanice – Praha“, dělalo se mi špatně.

Za těchto okolností zpráva, že právě v Praze zmizel beze stopy teprve devítiletý chlapec jménem Honzík Nejedlý, jen potvrzovala krutost nepochopitelné doby, v které se budování a destrukce mísily v takřka nerozlišitelném celku. Ale mluvit o těchto věcech bylo prakticky nemožné, resp. možné jen za cenu, že člověk ze sebe v očích ostatních udělá někoho nenormálního, společensky nebezpečného, latentního extremistu (a ano, může se to podepsat i na vašich akademických nadějích, byť dnes jsem rád, že jsem se k tomuto prostředí obrátil zády). Myslím, že László Sümegh, mnohem lepší člověk než jsem já, se o tom přesvědčil velmi tvrdým způsobem. Ale společnost je jen stěží nevinná – a protože to o sobě dobře ví (a protože určité společenské instinkty se snoubí s každou ideologií, která je zrovna u moci), stačí vyslovit „obchod s lidmi“ nebo „komerční zneužívání dětí“, aby v tom zaslechla útok na sebe samu, na své základní dobro, na svou demokratickou podstatu. Nepřáteli dnešní společnosti nejsou ti, kteří zotročují a znásilňují děti, ale ti, kteří o tom mluví.

Nemlčet proto znamená válčit s ideologií. Ale když jsem začal psát román, který se původně jmenoval *Jejich tváře zla*, nesledoval jsem žádnou výkladovou linku, kterou bych chtěl vyjádřit. Měl jsem před očima konkrétní fotografii a konkrétní příběh, tak dusivý a intenzivní, že i ta nejodvážnější slova mohou tomu, kdo je píše nebo čte, zprostředkovat jen slabý odvar hrůzy v dětské duši – a v duších dalších lidí, které tato událost bezprostředně zasáhla. Sám jsem prožil období, kdy mi

ona známá fotografie z rodinného archivu, zveřejněná kromě jiného na webových stránkách Interpolu, snad dva roky nezmizela z hlavy ani na den, ale vypisovat se z vlastních úzkostí jsem nechtěl – literatury, v které autor ostentativně předvádí citlivost a hloubku vlastního ega, už vzniklo dost. Něco jsem ovšem přesto chtěl. Chtěl jsem hodit kámen do okna všeobecné spokojenosti, hodit ho s energií veškerého hněvu svázaného bezmocí, přeneseným zoufalstvím. Ale ovlivňovalo mě také zneužívání veřejné paměti, do které kulturní elity, politikové a média nacpou každé téma, jímž se dá podtrhnout žádoucí ideologické sdělení, ale už ne to, co toto sdělení zpochybňuje. Chtěl jsem přes tento kýč nakreslit černý škrt s Honzíkovým jménem.

Paměť. Co zůstalo? Jen skromná sbírka faktů. 17. ledna 1998 se Honzík Nejedlý vydal po obědě za svým kamarádem. Byl prý nehezký, pošmourný den a Honzík se doma nudil. Cestou minul jednoho ze sousedů, lékaře, který zrovna venčil psa. O dvacet let později někteří účastníci internetových diskusí se zkratkovitostí vlastní možnosti zformulovat na počkání instantní pravdu usoudí, že dotyčný měl být automaticky považován za podezřelého a ve světle toho, co víme/nevíme dnes (poslední, kdo ho viděl živého), se nejspíš dopustil vraždy. Středověk zjevně nezemřel ani v 21. století. Nemám rád cenzuru, dokonce ani cenzuru hlouposti, ale doufám, že tyto příspěvky někdo vymazal. Tak či onak, tento lékař byl poslední, o kom s jistotou víme, že chlapce viděl. Ten *další*...

Policie, jejíž selhání tu nebudu rozebírat, si pomohla hypotézou, že žádný další člověk v této záležitosti nefiguroval – Honzík se podle její verze utopil ve Vltavě. Buď jeho kamarád nebyl doma, nebo se už cestou k němu nechal zlákat břehem nedaleké řeky a nešťastně uklouzl. Jako obvykle se dává přednost vysvětlení, které nejméně narušuje pohodlný obraz v zásadě dobré společnosti, v níž se slušný člověk nemá čeho obávat. Ale kdo mu doopravdy věří, když chlapec zmizel v čtvrti, kde se bez obav pohybují pedofilové a zločinecké gangy z celé Evropy? Kdo mu může věřit ve světě, který – viděli jsme to přece už tolikrát – pravdu raději zaretušuje, jen aby jí nemusel čelit?

Jan Nejedlý vůbec nemusí být mrtvý, neexistuje pro to jediný důkaz. Striktně vzato ani není vyloučeno, že se mu během následujících dvaceti let podařilo dostat se na svobodu a pokusil se přihlásit úřadům. Otřesný případ, o kterém referoval dokumentarista Vladislav Kvasnička, ukazuje, jak dokáží reagovat státní orgány, když se před nimi objeví mladý člověk, který mluví česky a který má za sebou evidentně tak traumatizující zkušenost, že vyběhla jeho dětství. Nesčetné příklady z Velké Británie, ale i jiných zemí dokládají, že policie a soudy ve snaze zabránit skandálu spojenému se znásilňováním dětí a někdy i pácháním sexuálních vražd často chrání pachatele, zvláště když jde o pachatele z prominentních kruhů; místo toho, aby došlo k jejich potrestání, jsou perzekvovány oběti. I v Honzíkově případě se zdá, že Policie České republiky si dává větší práci s tím, aby jeho příbuzným zabránila nahlédnout do spisu, než s činnostmi, které by mohly vést k jeho nalezení. Ale nebudu se pouštět na tenký led spekulací, byť podložených doloženými příběhy, a vyslovovat naději, kterou pronásleduje historie tolika příkoří.

Nenávist je někdy jediná reakce.

Ale měl bych dodat, že nenávist je především soubor povinností, na prvním místě povinnosti vidět jasně a ostře, což splňuje jen velmi málo nenávistí, které můžeme pozorovat v lidských myslích a lidských skutcích. Dokladů toho, co dokáže napáchat člověk posedlý fanatismem, máme tolik, že samotné slovo *nenávist* musí vzbuzovat nejvyšší ostražitost. Jen nerad používám slovo hodnota, ale každá hodnota představuje nebezpečný nůž, nebezpečný pokušením, s kterým ho držíme v ruce. V dokonalém světě by bylo možné vzdát se samotné představy hodnoty, jenže svět, kde nebudeme muset nenávidět, je, obávám se, čistá utopie. Tento román se zrodil z nenávisti – a nutně tedy z otázky, koho máme nenávidět. Ve světě, kde jsme každý a priori *zoon politikon*, to není snadná otázka – anebo se mýlím?

Takže román zrozený z hněvu, smutku, zoufalství a nenávisti – může to vůbec být dobrý román? Odpověď už možná znáte. Ale na ty nejpodstatnější otázky vám mé dílo odpovědi nedá. Musíte si je najít sami, ať už s jeho dopomocí nebo bez.

Anebo, samozřejmě, můžete prostě zavřít oči.

